

TEMA 13.- TRANSICIÓN E DEMOCRACIA

- **TRANSICIÓN ESPAÑOLA:** proceso político de cambio que levou á democracia por transformación pacífica do réxime franquista.
- **CONDICIÓN QUE A FACILITARON:**
 - Contexto europeo: fin das ditaduras.
 - Cambios socioeconómicos desde os anos 60.
 - “Pactismo” entre a oposición e os aperturistas.
 - Apoio da monarquía.
- **DIFICULTADES:**
 - Inmobilismo do “búnker”.
 - Tensións sociais.
 - Terrorismo.
 - Contexto de crise económica.
- **PROTAGONISTAS:**
 - Adolfo Suárez, o Rei, a oposición (consenso).

1. A TRANSICIÓN POLÍTICA

1.1. A restauración da monarquía

- 22/11/1975: Proclamación de Juan Carlos I, nomeado sucesor por Franco.
- Evolución desde o franquismo cara a democracia.

1.2. O posfranquismo de Arias Navarro

- Presidencia Carlos Arias Navarro: nov. 1975-xullo 1976.
- Tímidas medidas aperturistas: indulto, máis liberdades.
- Oposición: unión da Junta Democrática (PCE) e da Plataforma de Convergencia na “**Platajunta**”: partidarios da ruptura democrática (amnistía, legalización de partidos, eleccións e novo goberno).
- **Torcuato Fernández Miranda**, Presidente das Cortes, apoia o cambio.

1.3. O reformismo de Adolfo Suárez

- 1976-1978.

- Dificultades:

- Desconfianza da oposición.
- Terrorismo: ETA, GRAPO/ Guerrilleiros de Cristo Rei.
- Inmobilismo do búnker": FUERZA NUEVA.
- Sometemento do exército ao poder civil.
- Tránsito de crise económica.

- Reformas:

- **Lei para a Reforma Política (diz. 76, "harakiri):**
 - Soberanía popular (sufraxio universal).
 - Cortes bicamerais democráticas.
 - Dereitos e liberdades.
- **Convocatoria de eleccións libres (xuño 1977)**, previa supresión do TOP e das leis e institucións franquistas, amnistía e legalización dos partidos (incluído o PCE).
Triunfo da UCD.

- O goberno da UCD:

- A Constitución de 1978.
- O Estado das Autonomías.
- Os Pactos da Moncloa.

- A crise da UCD. Intento golpista do 23-F.

- **Goberno de Calvo Sotelo (1981/82).**

- **Eleccións 82: Triunfo do PSOE** e desintegración da UCD.

2.- A CONSTITUCIÓN DE 1978

2.1. Contexto

- Búsqueda de consenso.
- Referendo 6 decembro 1978.

2.2. Características

- Forma do Estado: Monarquía parlamentaria.
- Soberanía popular.

- División de poderes: Executivo o Goberno, lexislativo as Cortes bicamerais e xudicial tribunais independentes e Tribunal Constitucional.
- Dereitos fundamentais: individuais e sociais (educación, saúde, traballo, etc.). “Estado social e democrático de dereito”. Valores: liberdade, xustiza e igualdade.
- Organización do Estado: Autonomías.
- Papel da coroa: representación e árbitro.
- Relacións Igrexa-Estado: Estado non confesional que coopera ca Igrexa.
- Análise e valoración: longa, ambigua, ríxida e progresista.

3. GOBERNOS DA DEMOCRACIA

1. GOBERNOS DA UCD (1919-1982)

- 2º Goberno de Adolfo Suárez: 1977-1982:

- Desenvolvemento da Constitución do 78.
- Estado das Autonomías. Estatutos de Cataluña e País Vasco (1979), Galicia e Andalucía (1981).
- Crise da UCD.
- Conflitividade socio-política e crise interna.
- Dimisión Suárez.
- Intento golpista do **23-F** (Tejero, Milan del Bosch, Armada).

- Goberno de Leopoldo Calvo Sotelo: 1981-1982

- Estabilización do sistema democrático.
- Lei de Harmonización do Proceso Autonómico (LOAPA).
- Lei do Divorcio (1981).
- Incorporación parcial á OTAN (1982).
- Eleccións 1982: desintegración da UCD. Bipartidismo.

2. ETAPA SOCIALISTA (PSOE. 1982-1996)

- Gobernos de Felipe González: fin da Transición e consolidación da democracia.

- Política interior:

- Reforma das Forzas Armadas.
- Estatutos de Autonomía e traspaso de competencias ás CC.AA.
- Profundización de dereitos e liberdades.
- Terrorismo: Pacto de Ajuria Énea (1988).

- **Política exterior:**

- Adhesión á Comunidade Europea (1986 – Fernando Morán).
- Permanencia na OTAN.
- Participación en conflitos internacionais: Guerra do Golfo, Guerra de Bosnia.

- **Política económica e social:**

- Crise principios dos 80: duros axustes (control da inflación, devaluación da peseta, presión fiscal...). Reconversión industrial e flexibilidade laboral (abaratamento, despidos...).
- Consecuencias: paro, conflitividade, endebedamento do estado, etc..
- Expansión na 2ª metade dos anos 80: revaluación da peseta, crecemento do turismo, da produción, da inversión, do PIB, aínda que sen control da inflación e do paro.
- Desenvolvemento das infraestruturas. (AVE, autoestradas...).
- Universalidade da sanidade e educación; prestacións sociais (Estado do Benestar).

- **A crise do PSOE:**

- Enfrontamento cos sindicatos pola política económica.
- Corrupción: FILESA, caso Guerra, Roldan...
- Caso GAL.
- Crise económica desde 1992.
- Reorganización da dereita: de AP de Fraga ao PP de Aznar.

3. OS GOBERNOS DA DEREITA (PP – 1996/2004)

- **Gobernos de José Mª Aznar.**

- Conxuntura de crecemento económico e descenso do paro:

- Privatización de empresas públicas.
- Control da inflación e do gasto público para alcanzar os obxetivos de Maastrich e entrar no euro.

- **1º goberno de Aznar:** política centralista (minoría).

- **2ª lexislatura:** orientación máis dereitista tras a maioría absoluta de 2000.

- Problema terrorista (ETA).

- Cambios lexislativos: LOCE (non chegou a aplicarse pola vitoria socialista); reforma laboral, etc..

- Política exterior: achegamento a EE.UU e participación nos conflitos de Afganistán e Irak.
- **11 marzo 2004: atentado islamista de Madrid** en vésperas das eleccións xerais do 14 de marzo (triumfo PSOE).

4.- O PSOE VOLTA AO GOBERNO (2004-2011)

- **José Luís Rodríguez Zapatero**, Presidente.

- Retira as tropas de Irak.
- Duro enfrontamento político PSOE-PP; promulgación de importantes leis sociais (matrimonios homosexuai, LOE, Lei da Dependencia...).
- Grande expansión económica.
- Inmigración masiva.
- Enorme esforzo en servizos básicos (educación, sanidade, vivenda, asistencia social, etc.).
- A partir de 2008, desaceleración do crecemento económico.
- Tregua con ETA / rómpese co atentado da T4 de Barajas. (2006).

5.- A VOLTA DO PP (2001-)

- **Mariano Rajoy**, Presidente. **Aplastante maioría absoluta.**

- Grave crise económica e social.
- Case 6 millóns de desempregados.
- Política de recortes, sobre todo en Sanidade e Educación. Dura reforma laboral.
- Cambios lexislativos: proposta nova Lei do Aborto, aprobación LOMCE, nova Lei de Seguridade Cidadá, etc.
- Crise do bipartidismo ??? e aumento do populismo.
- Corrupción: problema moi grave.